

POSTANOWIENIE Z DNIA 25 MAJA 2005 R.
SNO 25/05

Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych nie przewiduje trybu „cofania wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej” (analogicznie jak kodeks postępowania karnego nie przewiduje trybu cofania aktu oskarżenia złożonego przez oskarżyciela publicznego do właściwego sądu).

Przewodniczący: sędzia SN Tomasz Grzegorzczak.

Sędziowie SN: Bronisław Czech (sprawozdawca), Jacek Gudowski.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny na posiedzeniu z udziałem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego oraz protokolanta w sprawie sędziego Sądu Rejonowego w stanie spoczynku po rozpoznaniu w dniu 25 maja 2005 r. zażalenia wniesionego przez Ministra Sprawiedliwości na postanowienie Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 18 stycznia 2005 r., sygn. akt (...)

postanowił u c h y l i ć zaskarżone p o s t a n o w i e n i e i sprawę przekazać Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Sędzia Sądu Rejonowego, obecnie w stanie spoczynku, został obwiniony o popełnienie w okresie od października 2000 r. do grudnia 2001 r. przewinienia służbowego polegającego na oczywistej i rażącej obrazie przepisów prawa w postaci zaniechania wydania w rozsądnym terminie zarządzeń koniecznych dla nadania biegu bliżej określonym sprawom.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny, wyrokiem z dnia 31 marca 2004 r., uniewinnił sędziego Sądu Rejonowego od popełnienia zarzuconego mu wymienionego przewinienia służbowego. U podłoża owego wyroku legł pogląd, że sędzia w stanie spoczynku ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną jedynie za „uchybiecie godności urzędu sędziego”.

Na skutek odwołania Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego, Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny wyrokiem z dnia 8 października 2004 r. uchylił powyższy wyrok i sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy przyjął, że sędzia w stanie spoczynku odpowiada dyscyplinarnie również na podstawie odpowiednio stosowanego art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm., zwanej dalej „u.s.p.”) za każdą z określonych w tym

przepisie postać przewinienia popełnionego w okresie pełnienia służby, w tym także za uchybienie godności urzędu. Unormowanie art. 104 § 2 zd. 2 u.s.p. daje natomiast jednoznaczne, wyraźne wskazanie, iż zaprzestanie pełnienia urzędu nie uchyla odpowiedzialności również za uchybienie godności urzędu sędziego popełnione przed przejściem w stan spoczynku. Artykuł 104 § 2 u.s.p. nie wpływa na zakres podstaw odpowiedzialności sędziego w stanie spoczynku inaczej, jak tylko poprzez uzupełnienie podstaw wskazanych w art. 107 § 1 u.s.p. o przewinienie polegające na uchybieniu godności sędziego po przejściu w stan spoczynku.

Postanowieniem z dnia 18 stycznia 2005 r. Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 108 § 2 oraz art. 128 i 133 u.s.p. umorzył postępowanie wobec obwinionego i kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd stwierdził, że przed rozpoczęciem ponownego postępowania przeciwko obwinionemu, Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego cofnął wniosek o ukaranie dyscyplinarne, gdyż z dniem 31 grudnia 2004 r. nastąpiło przedawnienie karalności tego przewinienia (art. 108 § 1 i 2 u.s.p.). Sąd uznał to za uzasadnione zważywszy dodatkowo, że sędzia przeszedł w stan spoczynku. Wskazał nadto, iż skoro w tej sytuacji brak jest uprawnionego żądania do prowadzenia postępowania dyscyplinarnego, postępowanie podlega umorzeniu.

Minister Sprawiedliwości w zażaleniu (mylnie nazwanym odwołaniem) od tego postanowienia zarzucił obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

- art. 14 § 2 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. poprzez przyjęcie, że cofnięcie wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej przed Sądem Dyscyplinarnym (Sąd w zaskarżonym orzeczeniu błędnie używa określenia „wniosek o ukaranie dyscyplinarne”) powoduje konieczność umorzenia postępowania w trybie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., oraz

- art. 108 § 2 u.s.p. w zw. z art. 108 § 1 u.s.p. poprzez umorzenie postępowania bez wypowiedzenia się w kwestii winy obwinionego mimo, że od daty popełnienia czynu zarzuconego obwinionemu nie upłynęło 5 lat.

Przytaczając powyższe zarzuty, Minister Sprawiedliwości wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Zarzucone sędziemu Sądu Rejonowego przewinienie służbowe ma charakter czynu ciągłego, zakończony w grudniu 2001 r., a więc w sprawie ma zastosowanie ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, która weszła w życie dnia 1 października 2001 r.

Zaskarżone przez Ministra Sprawiedliwości postanowienie Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 18 stycznia 2005 r. oparte jest w

istocie na przepisach art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 108 § 2 oraz art. 128 i 133 u.s.p. W uzasadnieniu tego postanowienia stwierdzono, że przed rozpoczęciem ponownego postępowania przeciwko obwinionemu, Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego cofnął wniosek „o ukaranie dyscyplinarne”, gdyż z dniem 31 grudnia 2004 r. nastąpiło przedawnienie karalności tego przewinienia (art. 108 § 1 i 2 u.s.p.). Sąd Apelacyjny uznał to za uzasadnione, zważywszy dodatkowo, że sędzia Sądu Rejonowego przeszedł w stan spoczynku. Wskazał nadto, iż skoro w tej sytuacji brak jest uprawnionego żądania do prowadzenia postępowania dyscyplinarnego, postępowanie podlega umorzeniu.

Minister Sprawiedliwości trafnie zarzucił, że z takim stanowiskiem nie można się zgodzić, bowiem pozostaje ono w sprzeczności z normą art. 14 § 2 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. oraz normą art. 108 § 2 u.s.p.

Pierwszy z przytoczonych wyżej przepisów stanowi, iż odstąpienie oskarżyciela publicznego (odpowiednio w związku z art. 128 u.s.p. – rzecznika dyscyplinarnego w postępowaniu dyscyplinarnym sędziów sądów powszechnych) od oskarżenia nie wiąże sądu. Przy czym podkreślenia wymaga, że ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych nie przewiduje trybu „cofania wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej” (analogicznie jak kodeks postępowania karnego nie przewiduje trybu cofania aktu oskarżenia złożonego przez oskarżyciela publicznego do właściwego sądu). Kodeks postępowania karnego posługuje się terminem „odstąpienie od oskarżenia”. Wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej przed sądem dyscyplinarnym składany przez rzecznika dyscyplinarnego sędziów sądów powszechnych jest odpowiednikiem aktu oskarżenia składanego przez oskarżyciela publicznego w postępowaniu karnym. W konsekwencji umarżając postępowanie dyscyplinarne na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. sąd dyscyplinarny rażąco uchybił normie art. 14 § 2 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., brak było bowiem ku temu podstaw prawnych. Ponadto sąd ten, nie wypowiadając się w kwestii popełnienia przewinienia zawodowego przez sędziego Sądu Rejonowego rażąco uchybił normie art. 108 § 2 u.s.p. w zw. z art. 108 § 1 u.s.p. Artykuł 108 § 2 u.s.p. nawiązuje w swej treści do zasadniczego terminu przedawnienia karalności przewinień dyscyplinarnych sędziów, określonego w art. 108 § 1 u.s.p. (trzy lata od daty czynu), ale zarazem stanowi wyraźnie, że jeżeli przed upływem trzech lat wszczęto postępowanie, przedawnienie następuje z upływem pięciu lat od chwili czynu, z tą modyfikacją, że w razie przypisania obwinionemu popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, sąd dyscyplinarny umarża postępowanie w zakresie wymierzenia kary dyscyplinarnej. Bez wątplenia w realiach przedmiotowej sprawy wystąpiła taka sytuacja. Skoro bowiem postępowanie dyscyplinarne było wszczęte przed upływem zasadniczego trzyletniego terminu przedawnienia karalności czynu zarzuconego obwinionemu (zakończenie popełniania przewinienia o charakterze ciągłym w grudniu 2001 r.; wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej wniesiony dnia 13 grudnia 2002 r.), to pięcioletni termin

przedawnienia karalności czynu w przedmiotowej sprawie upływa w grudniu 2006 r.

Jednocześnie trzeba mieć na względzie, że w niniejszej sprawie nie ma zastosowania wyłączenie normy art. 108 u.s.p., o którym mowa w art. 204 § 1 u.s.p., ponieważ czyn popełniony został w czasie obowiązywania ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych z 2001 r. i dlatego nie jest dopuszczalne poprzestanie na umorzeniu postępowania bez rozstrzygnięcia kwestii popełnienia przewinienia dyscyplinarnego obwinionego sędziego oraz przyjęcie za podstawę umorzenia przepisu art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zauważa również, że zaskarżonego postanowienia nie można oceniać w świetle art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 228 u.s.p., albowiem Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny nie ustalił, by przewinienie służbowe obwinionego, jeżeli zostało popełnione, miało znikomą społeczną szkodliwość.

Z powyższych przyczyn i zasad Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia (art. 437 § 1 i art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p.).